

Vrije School Mareland Leiden

Informatieavond 2018 door Cécile Aras, juf klas 4

Beschrijving van een dag

Start van de dag:

De kinderen staan op het plein, als je van rechts naar links kijkt, zie je de kinderen steeds een stukje groter worden. Om de beurt gaan de klassen met hun leraar naar binnen. Dan geef ik de kinderen een hand bij de deur. Dat is het eerste contactmoment met de kinderen. Je kunt al veel zien aan de blik en aan hoe het kind naar je toe komt. Sommige kinderen willen iets vertellen, dat kan.

Dan volgt een korte zelfstandige opdracht in de klas. Het is een oefenmoment, bedoeld om even bij jezelf te komen. Ik wissel dit af, afhankelijk van de periode. Soms een periode lezen, tafels oefenen, fluiten, touwtjespringen, schoonschrijven. In deze tijd kan je als leraar extra aandacht geven aan leerlingen die het nodig hebben.

Wij oefenen nu tafels in de klas, om deze echt te automatiseren en memoriseren. Sommige kinderen zijn verder en leren hogere tafelsommen uit het hoofd, van 14 bijvoorbeeld en de deelsommen. Dit doen ze op hun eigen leermanier: met een dobbelsteen, met een touw, op papier, in tweetallen overhoren, etc. alle kinderen werken hard en we sluiten af met een paar kinderen die hun tafel laten horen voor de klas. - 21 maart 2018

Opmaat: het volgende moment op de dag is de gezamenlijke opmaat. In alle klassen van Mareland wordt er 's ochtends muziek gemaakt. Er is aandacht voor zang, maat, ritme, instrumenten en beweging. Als je over de gang loopt, hoor je het uit alle klassen klinken. Het hoofddoel van dit muzikale moment is om echt samen te zijn, eenstemmig te zingen, verbinding te maken met elkaar. Muziek brengt emoties, je spreekt het gevoel aan. Het brengt ook veel vreugde in de klas. Tevens is er aandacht voor recitaties, de kunst van het spreken. Het geheugen wordt aangesproken, de kinderen leren stevig te staan en durven spreken met elkaar en voor elkaar. Dan spreken we de spreuk

'Het liefdelicht der zon' in klas 1, 2 en 3:

Het liefdelicht der zon,
verheldert mij de dag.
De geesteskracht der ziel,
geeft kracht aan hand en voet.
In de lichtglans van de zon,
vereer ik diep, o God,
de mensenkracht die Gij,
mij in de ziel,
vol goedheid hebt geplant.
Opdat ik ijverig werken,
en gretig leren kan.
Van U stamt licht en kracht.
Tot U strome liefde en dank.

'Ik zie rond in de wereld' in klas 4, 5 en 6:

Ik zie rond in de wereld,
waarin de zon haar licht zendt,
waarin de sterren fonkelen,
waarin de stenen rusten,
de planten levend groeien,
de dieren voelend leven,
waarin de mens bezielde
de geest een woning geeft.
Ik schouw diep in de ziel
die binnen in mij leeft.
De Godesgeest, hij weeft,
in zon- en zielelicht,
in wereldruimten buiten,
in ziele diepten binnen.
Tot U, o Godesgeest,
wil ik mij vragend wenden,
dat in mij kracht en zegen,
voor leren en voor arbeid,
tot wasdom moge komen.

Wij zingen sinds dit jaar meerstemmige liedjes. In canon en tweestemmig met een eigen melodielijn. De kinderen oefenen hierdoor zichzelf ten opzichte van de andere te plaatsen. De anderen horen en tegelijk de eigen melodie zingen. Moeilijk, maar het gaat steeds beter.

Periode-onderwijs (hoofdonderwijs): in het vrijeschoolonderwijs zijn er periodes van drie tot vier weken, waarin taal, rekenen of heemkunde wordt gegeven. Iedere ochtend gedurende 1-1.5 uur. In de hogere klassen wordt heemkunde gesplitst in specifiekere vakken als geschiedenis, aardrijkskunde, natuurkunde, dierkunde, plantkunde en mineralogie. Het perioderooster verschilt per klas. Het periode-onderwijs wordt door de leraar zelf vormgegeven. Hij gebruikt daarbij de vastgestelde leerdoelen en pedagogische leerdoelen als leidraad, ondersteund door literatuur en bronnen. Doordat de periode door de leraar ontwikkeld wordt, is deze doorleefd, de kinderen ervaren dit en stappen gemakkelijk is. De periode sluit aan bij de belevingswereld van het kind en staat altijd in samenhang met andere vakken. Tijdens de periode wordt vanuit het doen, het bewegen, het concreet uitwerken van het probleem, gewerkt naar een modelvorm en uiteindelijk de abstracte vorm van de handeling. Er wordt gewerkt met hoofd, hart en handen. Waarmee wordt bedoeld dat er geleerd wordt door te doen, door kunstzinnig te werken en door het denken aan te spreken. Er zijn prachtige periodes die de kinderen altijd bij zullen blijven, zoals de huizenbouwperiode, de breukenperiode en de toneelperiode.

Wij hebben nu een toneelperiode. Sociaal-emotioneel en taalkundig gezien een belangrijke periode. Iedere ochtend beginnen we met een stuk herhaling en spelen daarna een nieuw stuk uit het toneelstuk. Alle leerlingen leren alle teksten. Dan gaan we een stuk van het toneelstuk schrijven in onze zelfgemaakte [Edda-boeken](#). Vervolgens doen we samen toneel oefeningen in een kring. Dan gaan de kinderen uiteen om te oefenen. We eindigen met presentaties voor de klas. – 21 maart 2018

Pauze: Er wordt brood, fruit en groente gegeten tijdens de pauze. Geen koekjes of snoepjes. In de kleuterklas is er veel aandacht voor gezond eten, deze lijn wordt voortgezet. De kinderen spelen 20 minuten buiten. Leraren houden pleinwacht, zodat we goed zicht hebben op hoe de kinderen spelen.

Oefeningen:

Na de pauze is er tijd voor de oefeningen. Hierin wordt voornamelijk geoefend, nieuwe leerstof wordt aangeboden tijdens het periode-onderwijs.

- Spelling wordt vanaf klas 1 aangeboden vanuit de [methodiek van ZLKLS](#). De leerlingen krijgen klankgebaren en leren stap voor stap nieuwe spellingsregels. Een klein rijmpje en gebaar helpen daarbij. Er is dagelijks aandacht voor spelling.
- Begrijpend lezen wordt gegeven met '[nieuwsbegrip](#)'. Hierin worden voor kinderen geschikte nieuwsartikelen gebruikt. Begrijpend lezen gebeurt ook meer impliciet, vanuit dat wat de kinderen nu bezighoudt.

*Wij lezen in de klas 'Ronja de Roversdochter' en gaan met elkaar in gesprek over de gebeurtenissen. We voorspellen en kijken terug. We maken ook recepten voor kruidnoten en gezonde koekjes, dat is ook begrijpend lezen. Iedere leraar maakt hierin zijn eigen keuzes.
– 21 maart 2018*

- Reken-oefeningen worden gegeven met boeken van de methode '[Alles telt](#)'. Er zijn leerlingboeken en werkschriften. Er is maatwerk voor kinderen op eigen niveau. Differentiatie naar boven vindt plaats door te compacten en verrijken.
- Moderne vreemde talen: we geven Engels vanaf klas 1, Frans wordt in sommige klassen gegeven. Het spraakorgaan is nog flexibel bij de jonge kinderen, hierdoor kan de taal makkelijker worden overgenomen. Vanuit de nabootsing is de eerste drie leerjaren mondeling veel overdraagbaar, er is nog geen schriftelijk werk. In de hogere klassen wordt aandacht aan lezen en schrijven gegeven.

Pauze: we hebben op school een continu-rooster. Hierdoor kunnen we de kinderen zonder onderbrekingen meenemen in de dag. We eten een kwartier en spelen daarna een half uur buiten. Leraren houden pleinwacht.

Verhaal: na de grote pauze vertel ik een verhaal. In sommige klassen gebeurt dit na de kleine pauze. De verhalen (de vertelstof) is per leerjaar verschillend. Dit licht ik straks toe.

Mijn klas krijgt 's middags een verhaal uit de Edda (Noordse mythologie)

Kunsvakken: in de middag worden kunsvakken gegeven. De kunsvakken zijn: vormtekenen, tekenen, boetseren, schilderen en textiele handvaardigheid. Vanaf de eerste klas worden al deze vakken gegeven. Vanaf klas 4 krijgen de leerlingen ook houtbewerking.

De kunsvakken spreken voornamelijk twee ontwikkelingsgebieden aan: het willen en het voelen. De kinderen moeten de verbinding aangaan met het materiaal: het papier, de verf, de klei etc. Het kind moet zelf deze verbinding aangaan, dan ontstaat er warmte voor dat wat het gaat doen. De leraar helpt daarbij door de lessen voor alle leerlingen toegankelijk te maken. Door de doorgaande leerlijn gaan de kinderen vooruit en groeien hun kunstzinnige vaardigheden. Tevens gebeurt er veel op gevoelsgebied. Er is verwachting, hoop, boosheid als het 'niet lukt', opluchting en blijdschap als het resultaat naar wens is. Er wordt aandacht gegeven aan de verschillende kwaliteiten van het werk, de eigenheid van de kinderen, er is geen goed of fout.

Periode-onderwijs

We werken op de vrije school vanuit een mensbeeld. Lichaam, ziel en geest worden daarin benoemd en meegenomen. In het onderwijs vertaalt zich dat naar leren met hoofd, hart en handen. Een periode van 3 of 4 weken verbinden we ons met één vak en vaak met één hoofdthema. Als voorbeeld in mijn klas taal-en toneelperiode. De lesstof sluit aan bij de innerlijke belevingswereld van het kind. Op verschillende manieren wordt er nieuwe stof aangeboden. Altijd eerst vanuit het beleven, het doen, het beeld of verhaal. Zodat het kind zich met het nieuwe gaat verbinden. Daarna wordt de stof eigen gemaakt door ervaringen op te doen en deze te verinnerlijken. Er wordt verdieping gezocht. De leerlingen gaan naar een modelvorm en dan pas naar de abstracte vorm. Aan het einde van de periode kunnen de leerlingen zelf vragen stellen aan hun klasgenoten, hun periodeschriften presenteren of een tentoonstelling maken voor de school. De leerlingen kunnen nu scheppend werken. De stof is eigen gemaakt en mag nu een periode rusten.

De leraar ontwikkelt zelf het periode-onderwijs. Hij vormt het onderwijs aan wat zijn leerlingen nodig hebben en neemt daarbij enkele leerdoelen die dit jaar behandeld worden (bijvoorbeeld getallen plaatsen op de getallenlijn tot 100.000). Er is ruimte voor eigen inbreng, voor ontdekken, voor doen en voor het nemen van een andere route. Doordat de leraar zelf de leerstof heeft voorgeleefd en heeft ontwikkeld maakt dit een indruk op de leerlingen die methodeboeken niet hebben. Het kind verbindt zich met het denken, voelen en willen met het onderwijs.

De Vertelstof

Kinderen hebben een sterke behoefte aan beelden. Dat is ook in onze tijd merkbaar in de behoefte aan beeldschermen. De behoefte aan beelden is echter van alle tijden en universeel. Je hebt beelden die indruk hebben gemaakt uit je jeugd. (Ik zag laatst een schilderij in een museum, dat schilderij hing in de gang bij mijn beste vriendinnetje van vroeger).

Kinderen tussen 6-11 jaar hebben een sterk ontwikkeld beeld denken, dat wij later niet meer hebben. Dit is gedurende de basisschoolleeftijd. Alles wat wij de kinderen bijbrengen vormt zich tot innerlijke beelden. Dit is een kracht waar we gebruik van moeten maken, door het kind beelden te schenken.

Op het bord van de vrijeschool zijn mooie bordtekeningen zichtbaar, de kinderen kijken daar veel naar. Ze zien het meteen als er iets is aangepast. (*Driekoningen op weg naar de stal! Ze waren amper 0.5 cm groot*)

De beelden werken diep in op het kind. Dat merk je aan tekeningen, hun blik die erheen gaat, de bewondering die ze ervoor hebben, de herkenning.

De kinderen kunnen nog heel weinig met droge, abstracte begrippen over waarom, over goed en kwaad, over waarheid en leugen. Als je realistische verhalen zou vertellen, bijvoorbeeld over oorlog en corruptie, dan worden kinderen angstig, moedeloos en boosaardig ten opzichte van het leven.

We willen dat de kinderen juist in het leven en in de wereld gaan staan als ze volwassen zijn. In een beeld kunnen de kinderen goed en kwaad innerlijk begrijpen, ook al kunnen ze er niet altijd over spreken. Beelden kunnen letterlijk beeldend worden gegeven, maar ook in verhalen. Dan vormt het kind zijn eigen beelden. In een film kan dit niet, dan worden de beelden kant en klaar gegeven.

Klas 1: sprookjes

De kinderen krijgen mensenkennis aangeboden, oerverhalen met oerwaarheden, die voor de kinderen innerlijk te begrijpen zijn. Sprookjes zijn tijdloos en ruimteloos. De kinderen kennen de sprookjes vanuit de kleuterklas. Nu kunnen sprookjes met ingewikkeldere verhaallijnen worden aangeboden, de herhaling wordt minder.

Klas 2: fabels en heiligenlegenden

In fabels zien we de menselijke zwakheden als spiegel voorgehouden, met veel humor. De kinderen herkennen zichzelf er ook in, al kunnen ze dat niet zo verwoorden. Tegenover de fabels staan de meer ernstige heiligenlegendes die laten zien hoe de mensen hun zwakheden hebben overwonnen en uiteindelijk goed hebben gedaan voor mens en dier. Fabels en heiligenlegendes houden elkaar in evenwicht.

Klas 3: Het oude testament

De derde klas krijgt verhalen uit het Oude Testament. Niet vanwege godsdienstige redenen. Echter, het oude testament heeft een enorme invloed gehad op vele delen in de wereld, ook hier waar wij wonen. Het is in onze taal verweven, onze uitdrukkingen, onze namen en feestdagen, normen en waarden.

Deze vertelstof is voor het eerst meer aan plekken op aarde gebonden en chronologisch te vertellen. Het grootste thema is goed en kwaad en de autoriteit. De verhalen worden ingewikkelder, lopen niet altijd goed af (uiteindelijk is er altijd weer hoop) en zijn geladen met grote morele krachten.

Klas 4: Noordse mythologie (De Edda)

Vanuit Germaanse en Keltische volken zijn deze verhalen meegenomen naar IJsland en deze werden bij koude winteravonden aan elkaar verteld. De Edda is ontstaan in een ijskoud landschap, waar weinig groeide en bloeide en waar de natuur bepaalde hoe de mensen moesten leven. Het ruige van de Edda past bij de vierde klas. De snelle actie en het zwart-wit denken. De Loki die langskomt dit jaar: hij zorgt voor veel onheil in alle werelden. Uiteindelijk vindt de grote godenstrijd plaats: de reuzen tegen de goden. De Ragnarok. In de namen van de week zien we nog de invloed van de Noorse mythologie terug. Langzaam gaan de goden afstand nemen van de mensen.

Klas 5: Egyptische mythen, Griekse mythen

Het geschiedenisonderwijs wordt vanuit de vertelstof aangeboden. Er is een diepe interesse in de verhalen die worden verteld. Deze hebben nog grote mythologische waarden, maar raken ook al aan realiteit. Langzaam wordt de overgang gemaakt van mythen naar geschiedenis. De Griekse mythologie, bestaande uit scheppings-mythen, heldenverhalen en de Ilias en Odyssee, vormt de vertelstof voor de vijfde klas. De verhalen vertonen het kenmerk dat mythologie overgaat in historie. De mythologische mens wordt steeds meer aardeburger.

Klas 6: Romeinen en vroege middeleeuwen

Wederom mythische verhalen en geschiedenisverhalen. In klas zes krijgen de leerlingen Romeinse mythische verhalen en geschiedenisverhalen. De goden gaan steeds verder van de mensen af staan. Na de Romeinse verhalen, worden legendes verteld uit de vroege middeleeuwen.

In de vertelstof is als lijn te zien dat deze altijd aansluit bij de ontwikkeling van het kind op dat moment. Het geeft voeding voor de ziel. De verhalen worden steeds minder mythisch, meer realistisch.

Kunstvakken:

In de middagen werken we aan de kunstzinnige vakken, na de zaakvakken en basisvakken. Er is weinig ruimte meer om deze stof verder op te nemen. Het is fijn om nu kunstzinnig aan het werk te gaan. In alle klassen gebeurt dit na de middagpauze.

Plastisch beeldende kunstvakken:

De kunstvakken die het kind meer naar binnen helpen gaan, alleen bezig in het geheel. De kinderen krijgen: boetseren, vormtekenen, tekenen, schilderen, houtbewerking, textiele handvaardigheid.

Musisch dichtelijke kunstvakken:

De kunstvakken die het kind naar een gevoel van samenzijn laten beleven, sterke sociale werking en binding. In afwisseling werkt dit gezond makend. De kinderen krijgen: muziek (zingen, fluiten), toneel, euritmie, poëzie.

De kunstvakken hebben grote invloed op de ontwikkeling van het gevoel. De kinderen moeten zich verbinden met het materiaal om ermee te kunnen werken. Tijdens het maakproces zijn er verwachtingen, teleurstellingen, denkprocessen, hoop, vreugde. Het vraagt grote aandacht en concentratie en kan tegelijkertijd een moment van grote ontspanning teweegbrengen als het werk volbracht is. De fijne motoriek wordt verder ontwikkeld.

Leren, vanuit gevoel:

Het kind van 6-7 jaar heeft krachten vrij gekregen voor het schoolse leren. Waar de krachten eerst naar het eigen maken van het eigen lichaam gingen, komen deze krachten nu op andere gebieden vrij. Het komt nu vrij als leervermogen. Nu kan het geheugen geoefend worden, goede gewoontes, geweten, fantasie. De eerste jaren kan de naklinkende nabootsing nog gebruikt worden in het leerproces. Door het goede voor te leven, door veel te zingen en spreken en bewuste gebaren te maken. Ook bij het aanleren van juiste spraak en vreemde talen is dit een grote leidraad.

De taak van de leraar op de vrijeschool:

Het is zijn taak om van ieder kind 'de persoonlijkheid' tot uiting te laten komen, door lichaam en ziel zo te vormen en te ondersteunen dat deze steeds meer tot uiting kan komen. Onderwijzen is opvoeden op **alle** gebieden van het kind.